ความล่มสลายของการศึกษาไทย : จากรากหญ้าสู่รากฝอย

The Collapse of the Thai Education System

วรินทร วูวงศ์

Warintorn Wuwongse

บทคัดย่อ

ประเทศไทยจัดการศึกษาแบบสมัยใหม่มา 100 ปีเศษ แต่ไม่ประสบความสำเร็จในพันธกิจสำคัญ 2 ประการคือ

1. ด้านองค์ความรู้
2. ด้านการอบรมบ่มเพาะให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาของไทยล่มสลายคือ

1. รัฐไม่มีเป้าหมายระดับชาติที่เป็นรูปธรรมในการหล่อหลอมคน
2. รัฐไม่สามารถยกระดับการศึกษาของประชาชนในชาติให้สูงขึ้นได้
3. คนเก่งและมีวิสัยทัศน์ไม่ได้รับโอกาสให้มาขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของชาติ
4. คุณค่าแบบไทยมุ่งเน้นรูปแบบและพิธีการมากกว่าเนื้อหา
5. สื่อคือตัวการสำคัญที่ทำให้เส้นประสาทในสมองของเด็กไม่งอกเงย

เมื่อธุรกิจการศึกษาแบบตะวันตกหลั่งไหลเข้ามา โลกการศึกษาของไทยจึงเกิดการผันผวนมากยิ่งขึ้น เกิดการแบ่งแยกทางชนชั้นทางการศึกษา

เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในท้ายที่สุดกลุ่มชนที่น่าสงสารมากที่สุดคือกลุ่มชนที่ด้อยโอกาสทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งยังคงเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ในประเทศไทย

Abstract

The modern Thai education system has been operating for approximately 100 years. However, it has not been successful in two critical criteria:

1. Providing knowledge.
2. Nurturing students to become complete holistic persons.

Factors contributing to the collapse of the Thai education system

1. The government does not have a national goal to educate the citizens.
2. The government is not able to raise the quality of the national education.
3. Intellectually skilled people do not have the opportunity to carry out the national education policy.
4. Thais value appearances more than quality.
5. The media stops the normal functioning of the neurons in children's brains.

The western style of education is becoming more influential within the Thai education system, and as a result the educational system has become more divided by economic class. In the end, those most vulnerable are the socially and economically disadvantaged, still a large group in Thai society.

บทนำ

ประมาณ 32 ปีมาแล้ว มีผู้เชี่ยวชาญประจำกระทรวงศึกษาธิการจากประเทศตะวันตกคนหนึ่งนามว่า Nicolas Bennet ได้เขียนสรุปรายงานให้กระทรวงทราบหลังจากที่ได้ไปเที่ยวสังเกตดูการจัดการศึกษาทุกภาคทุกจังหวัดไว้ดังนี้ (ไม่ลงชื่อ มติชนรายวัน 29 ก.ค. 2541)

1. โรงเรียนไทยไม่เคยฝึกให้เด็กคิดด้วยตนเองเลย ทุกอย่างจะอยู่ที่ครู ครูเป็นคนคิด ครูเป็นคนสั่งการหมด
2. การศึกษาไทยตกเป็นทาสของผู้บริหารและครูโดยสิ้นเชิง
3. จุดมุ่งหมายการศึกษา เน้นการสอนเอาคะแนนความรู้แข่งกันอย่างเอาเป็นเอาตาย
4. การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไม่ได้พัฒนาสติปัญญาความสามารถให้แก่คนเลย
5. ในมหาวิทยาลัยเด็กจะคอยจดเอาแต่คำตอบที่ถูกต้องไว้ท่องเพื่อสอบเอาคะแนน แข่งกันเอาเกรด
6. ข้อสอบร้อยทั้งร้อยจะถามแต่ข้อถูก-ผิด คำตอบของครูจะเป็นคำตอบที่ถูกเสมอ ตอบนอกครูไม่ได้
7. ผู้บริหารการศึกษาไทยสติปัญญา ความคิด ยังไม่ถึงขั้นที่จะยอมรับว่า "ความเป็นจริงที่ตายตัวนั้นไม่มี" จึงหลงพากันยึดเอาความรู้ในตำราเป็นสรณะของการศึกษา

ข้อสรุปได้ทิ้งท้ายไว้ว่า "ถ้าระบบโรงเรียนเป็นอย่างนี้ แทนที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตคน มันกลับทำลายสติปัญญา ทำลายคุณธรรมจริยธรรมของคน ถ้าเลิกล้มโรงเรียนทั่วประเทศเสียได้จะทำให้บ้านเมืองพัฒนาไปไกลกว่านี้อย่างมาก"

เมื่อได้รับรายงานฉบับนี้ ผู้บริหารในกระทรวงศึกษาธิการทุกกรมกอง ต่างโมโหโกรธากันอย่างเซ็งแซ่และไล่นาย Nicolas Bennet พ้นจากการเป็นผู้เชี่ยวชาญประจำกระทรวงไป

แม้วันเวลาผ่านมา 32 ปีเศษ ข้อสังเกตของนาย Nicolas ก็ไม่เคยล้าสมัยเลยแม้แต่น้อย

โรงเรียนไทยยุค 2000 เป็นอย่างไร

จากทัศนะของผู้เขียน โรงเรียนไทยยุค 2000 ปรากฏภาพรวมดังต่อไปนี้ คือ

1. สอนวิชาการไม่ตรงจุด ไม่ค่อยมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
2. ผู้สอนไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในเรื่องที่สอน
3. เน้นความเคารพนอบน้อม
4. ชอบออกคำสั่ง
5. ไม่เน้นความเข้มงวดต่อตนเอง
6. สร้างธรรมเนียมปฏิบัติให้รักชาติ
7. โรงเรียนกับสังคมสอนคนละอย่างกัน
8. โรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการสอนคนให้มีความซื่อสัตย์
9. ควบคุมการแสดงออกทางเพศมากเกินไป

พันธกิจของโรงเรียน

มองในภาพรวมจะพบว่าพันธกิจของโรงเรียนต่อนักเรียนนั้นอย่างน้อยที่สุดน่าจะมีพันธกิจหลักอยู่ 2 ประการ คือ

1. การสอนองค์ความรู้
2. การอบรมบ่มเพาะให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โรงเรียนไทยยังไม่ประสบความสำเร็จในพันธกิจดังกล่าว กล่าวคือ

1. องค์ความรู้

ในด้านองค์ความรู้ของคนไทยนั้นยังอยู่ในระดับต่ำ แม้คนไทยจะมีการศึกษาสูงแต่ระดับความรู้ยังต่ำ เทคโนโลยีต่ำ ขาดสามัญสำนึกและทักษะพื้นฐานในการทำงาน

องค์ความรู้นั้นลอกมาจากอนารยประเทศซึ่งเป็นองค์ความรู้สำเร็จรูปที่ไทยไม่ได้สร้างจากรากแก้วของตนเอง รากฐานจึงไม่มั่นคง เมื่อไม่มีรากฐานที่ก่อขึ้นมาเอง คนไทยจึงถูกหลอกทางองค์ความรู้ได้อย่างง่ายดาย จากผล

สำรวจของเจือจันทร์ จงสถิตอยู่ กล่าวไว้ว่า

> *"ไทยได้ประกาศการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มากว่า 30 ปี แต่คนไทยยังมีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 3.5 ปี และเพิ่มเป็น 7.1 ปี ในปี 2543 ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดเรื่องการด้อยคุณภาพของการศึกษา คือ เมื่อประเมินผู้เข้าเรียนในประถมศึกษาพบว่ามีเพียง 30% ผ่านเกณฑ์การพัฒนาด้านสติปัญญา ขณะที่ความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ต่ำซึ่งรวมถึงผู้เรียนมัธยมศึกษา แม้กระทั่งภาษาไทยและภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ผลดี ผู้จบอาชีวศึกษาขาดทักษะการปฏิบัติงาน ส่วนอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตคนเพื่อสร้างปัญญาแก่สังคมก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะขาดทักษะการเรียนรู้ การวิจัย และการสร้างความรู้ทักษะภาษาต่างประเทศที่จะพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดยั้งในโลกที่เปี่ยมล้นด้วยข้อมูลข่าวสาร" (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2543)*

จากผลสำรวจนี้ยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าการที่องค์ความรู้ต่ำจะเป็นผลให้คนไทยไม่สามารถสร้างเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและซับซ้อนด้วยตนเอง หรือแม้จะพยายามลอกเลียนเทคโนโลยีแบบที่ญี่ปุ่นเคยปฏิบัติ คนไทยก็ไม่สามารถทำได้ เพราะความรู้ที่มีอยู่กับเทคโนโลยีที่เข้ามาไม่ได้อยู่ระดับเดียวกัน จึงตอบสนองซึ่งกันและกันไม่ได้ ทางเลือกของคนไทยจึงมีอยู่เพียงประการเดียวคือซื้อเทคโนโลยีสำเร็จรูปด้วยราคาที่แพงมหาศาล

อีกหนึ่งตัวอย่างที่จะเป็นเครื่องยืนยันในเรื่ององค์ความรู้ที่ต่ำของการศึกษาไทยคือ เกณฑ์การเทียบคะแนนในระดับมัธยมปลายของกระทรวงศึกษาธิการ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างของการใช้ผลคะแนนของ O level* ซึ่งเป็น

---

* O Level A level เป็นระบบการสอบของโรงเรียนในอังกฤษ ผู้ที่สอบผ่าน O Level หมายถึงจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้ที่สอบผ่าน A Level หมายถึงจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามระบบของไทย

ระบบของอังกฤษ โดยเด็กไทยสามารถนำผลคะแนนของ O level มาเทียบเท่ากับการจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของไทยได้ เงื่อนไขการเทียบคือ ต้องได้ผลคะแนนระดับ C ขึ้นไป จำนวน 5 วิชา ทั้ง ๆ ที่ O Level นั้นหมายถึงการเรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น แสดงว่าการศึกษาในระดับเดียวกันองค์ความรู้ของไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า 2 ปีเป็นอย่างน้อย สิ่งที่น่าตกใจยิ่งกว่านั้นคือ เด็กอังกฤษที่จบ O Level (จบ ม.4) ก็ยังสู้เด็กสิงคโปร์ในระดับเดียวกันไม่ได้ ปัจจุบันสิงคโปร์ยังคงใช้ระบบ O Level A Level เหมือนอังกฤษ แต่สิงคโปร์นั้นถูกจัดอยู่ในกลุ่มของประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ "โหด" ชั้นแนวหน้าของโลก การเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นการยัดเยียดความรู้แบบไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้หยุดหายใจ ดังนั้นเมื่อเด็กสิงคโปร์ทำข้อสอบ O Level จึงรู้สึกว่าง่ายเหมือนปอกกล้วยเข้าปาก

เมื่อโรงเรียนไทยไม่สามารถให้องค์ความรู้ระดับสูงได้ สังคมหรือสื่อต่าง ๆ พอจะชดเชยสิ่งเหล่านี้ให้ได้หรือไม่ คำตอบคือไม่ได้ ชนชาติอเมริกันเป็นผู้นำโลกทางด้านเทคโนโลยีเพราะเด็กอเมริกันเมื่อเดินออกจากบ้านก็จะได้สัมผัสกับกลิ่นอายของเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีที่มีให้เห็นทั่วไปตามละแวกชุมชน ชนชาติยุโรปเป็นผู้นำโลกทางการออกแบบและศิลปะแขนงต่าง ๆ เพราะเด็กยุโรปเมื่อเปิดหน้าต่างบ้านก็จะพบศิลปะสถาปัตยกรรมอันวิจิตรพิสดาร ไม่ว่าจะเป็นวัง โบสถ์ วิหาร พิพิธภัณฑ์ เด็กไทยเมื่อเปิดประตูบ้านเขาจะพบอะไร ถ้าเป็นเด็กอยู่ในเมืองเขาจะพบศูนย์การค้า สถานเริงรมย์ บาร์ สถานบริการทางเพศ ถ้าเป็นเด็กอยู่ในชนบทเขาจะพบแต่ความว่างเปล่า แต่ทั้งเด็กในเมืองและชนบทพบสิ่งเดียวกันคือความเหลื่อมล้ำทางสังคม สื่อทางโทรทัศน์พอจะเป็นที่พึ่งได้บ้าง แต่สื่อที่ให้ความรู้ที่มีประโยชน์นั้นมักมีอยู่ตามเคเบิลทีวี ต้องลงทุนซื้อด้วยราคาแพงเพราะเป็นของที่ผลิตจากต่างประเทศใช้เทคโนโลยีชั้นสูง คำถามคือเด็กไทยที่เข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้นั้นมีกี่เปอร์เซ็นต์

ขณะที่**การศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยยังไม่ฝังรากที่มั่นคง** ก็ถูกกระแสโลกาภิวัตน์พัดพาให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ และไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ยอมรับกระแสนี้อย่างว่านอนสอนง่าย การศึกษาใหม่เน้น

กระบวนการเรียนรู้ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นความคิดสร้างสรรค์ซึ่งไม่มีทางเป็นไปได้เพราะสังคมไทยชอบระบบสั่งการ ชอบความหัวอ่อนว่านอนสอนง่าย ที่เป็นปัญหามาก ๆ คือครูผู้สอนไม่มีความรู้จริง และรู้ไม่ลึกซึ้งในเรื่องที่สอน ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในเรื่องที่ตนสอน จะเห็นว่าในขณะที่ครูผู้สอนไม่ใช่ครูมืออาชีพเช่นนี้จะไปสอนเด็กให้เป็นมืออาชีพได้อย่างไร ครูผู้สอนนึกความคิดสร้างสรรค์ไม่ออกจะไปสอนเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร เพราะครูผู้สอนก็ถูกสอนมาแบบไม่ต้องคิดมาก นอกจากนี้ยังเกิดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับมหาวิทยาลัย หลักการเป็นเรื่องที่ดี แต่พอปฏิบัติจริงกลับกลายเป็นการประกันคุณภาพบนกระดาษ ปัญหาที่น่าเป็นห่วงต่อวงการศึกษาไทยคือ ทิศทางของการศึกษาไทยมุ่งเน้นเชิงธุรกิจ คือเน้นปริมาณ **ทั้ง ๆ ที่ด้านคุณภาพยังไม่ประสบความสำเร็จ** โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐก็เป็นไปกับเขาด้วย ดังนั้นการที่นิตยสารไทม์ได้จัดอันดับ 200 มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดของโลกครั้งล่าสุดซึ่งปรากฏว่า มหาวิทยาลัยของไทยไม่ติดอันดับเลยนั้น เป็นคำตอบที่ดีที่สุด

2. การอบรมบ่มเพาะให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

โรงเรียนไทยไม่สอนในเรื่องความเข้มงวดต่อตนเอง คนไทยจึงขาดความเข้มงวดต่อตนเองทั้งในเรื่องการตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การรักษาสัญญา การรักษาคำพูด การนัดหมาย การเคารพกฎเกณฑ์ การแบ่งแยกเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว การวางแผน ความซื่อสัตย์ ความจริงจังและที่เป็นปัญหาคือคนไทยมักชอบพูดส่งเดชหรือไม่มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนพูด

วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมปัดออก คือปัดเอาสิ่งที่ไม่ดีออกจากตัว เช่น การกวาดบ้านก็จะกวาดออกไม่กวาดเข้า จะไปลงบ้านผู้อื่นหรือลงทางสาธารณะก็ไม่สนใจขอให้พ้นจากบ้านตนเป็นใช้ได้ การใช้มีดก็ปอกออกเช่นกัน คือ หันความคมออกให้พ้นตัว การทอนเงินให้ลูกค้าผู้ขายจะเลือกธนบัตรใหม่เก็บไว้กับตนและจ่ายธนบัตรเก่าออกไป เหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าคนไทยถูกสอนให้รักตัวเอง รักครอบครัว รักพรรคพวก แต่ไม่ถูกสอนให้รักสังคม

ปี 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ระดมผู้รู้ทั้งหลายมาร่วมประชุมเพื่อกำหนดภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ สรุปแล้วได้เป็นร้อยกว่าคุณลักษณะ เมื่อการระดมสมองสิ้นสุดลง คุณลักษณะที่อุตส่าห์เสียงบประมาณแผ่นดินไปทำวิจัยสำรวจมา ได้ตกหล่นที่ประตูทางออกของห้องประชุมไปเสียสิ้น จนบัดนี้ก็ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมว่า จะหล่อหลอมเด็กให้มีคุณลักษณะเป็นอย่างไร

วัฒนธรรมที่ถูกซ่อนในห้องเรียน

1. โรงเรียนตะวันตก

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างโรงเรียน New International School of Thailand โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนนานาชาติที่มีรูปแบบอย่างโรงเรียนตะวันตกที่ก่อตั้งมาเมื่อ 12 ปีที่แล้ว มีนักเรียนประมาณ 1,200 คน ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร โรงเรียนนานาชาติแห่งนี้จะอุดมไปด้วยบรรยากาศของสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนที่โรงเรียนประกาศไว้ภายในห้องเรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษา สิ่งที่ติดประกาศไว้นั้นเป็นตัวบ่งบอกว่าโรงเรียนอยากเห็นเด็กเป็นอย่างไร รายละเอียดของสิ่งที่ติดประกาศไว้มีดังนี้ (หน้า 25)

ถ้ามีการละเมิดข้อตกลง 10 ประการจะได้รับผลดังต่อไปนี้

1. นักเรียนจะต้องได้รับการตักเตือน 2 ครั้ง
2. นักเรียนจะต้องถูกแยกออกจากเพื่อนในห้องเรียน เช่น ให้ไปอยู่นอกห้องเรียนหรือให้อยู่หลังชั้นคนเดียว
3. นักเรียนจะต้องเขียนลงใน Think Sheet ว่าตนได้ทำอะไรผิด
4. นักเรียนจะต้องไปพบอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วย
5. โรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองของนักเรียนผู้นั้นมาพบ

จะเห็นว่าโรงเรียนนานาชาตินอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและหน้าที่แล้วยังเน้นมากในเรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ในที่นี้ขอยกตัวอย่างหนึ่งเรื่องดังนี้

สิทธิและหน้าที่

สิทธิ	หน้าที่
1. ฉันมีสิทธิที่จะรู้สึกปลอดภัยในห้องเรียน	1. ฉันต้องไม่ทำร้ายเพื่อนในห้องเรียน
2. ฉันมีสิทธิที่จะเรียนและถามคำถามในห้องเรียน	2. ฉันต้องไม่รบกวนการเรียนของเพื่อนในห้องและไม่ตำหนิคำถามของเพื่อน
3. ฉันมีสิทธิที่จะพูดและฟังในห้องเรียน	3. ฉันต้องไม่รบกวนเมื่อผู้อื่นกำลังพูด
4. ฉันมีสิทธิที่จะไม่ถูกหัวเราะหรือถูกล้อเลียนเพียงเพราะท่าทาง แหล่งกำเนิด ศาสนา สัญชาติ ความสามารถ หรือไม่มีความสามารถของฉัน	4. ฉันต้องไม่หัวเราะเยาะผู้อื่นเพียงเพราะเขาแตกต่างจากฉัน
5. ฉันมีสิทธิที่จะตัดสินใจและยืนยันการตัดสินใจของตนเอง	5. ฉันต้องไม่บังคับผู้อื่นให้ยกเลิกการตัดสินใจของเขาเพียงเพราะไม่เหมือนของฉัน
6. ฉันมีสิทธิที่จะเลือกผู้ที่จะมาเป็นเพื่อนฉัน	6. ฉันต้องไม่หัวเราะเยาะเพื่อนของผู้อื่น
7. ฉันมีสิทธิในการใช้ของที่ยังเหลืออยู่ในห้องเรียน	7. ฉันต้องไม่เห็นแก่ตัวที่จะใช้ของในห้องเรียนเพื่อตัวฉันเอง
8. ฉันมีสิทธิที่จะไม่ถูกหัวเราะเยาะเพราะงานของฉันออกมาไม่ดี	8. ฉันต้องไม่หัวเราะเยาะงานของเพื่อน
9. ฉันมีสิทธิที่จะนำของใช้จำเป็นมาโรงเรียนโดยไม่ต้องกังวลว่าจะถูกขโมย	9. ฉันต้องไม่เอาของของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ขณะเดียวกันฉันไม่ควรนำของที่ไม่เหมาะสมมาโรงเรียน
10. ฉันมีสิทธิที่จะตั้งคำถามเกี่ยวกับการบ้าน หรืองานอื่นที่ไม่สมเหตุสมผล หรือเป็นงานที่เกินความสามารถของฉัน	10. ฉันควรต้องทำการบ้านและงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลา

เด็กนักเรียนหญิง 4-5 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขณะเดินเล่นภายในบริเวณโรงเรียนได้เหลือบไปเห็นครูประจำชั้นกำลังนั่งรับประทานอาหารกลางวันอยู่ เด็กกลุ่มนี้ได้รีบตรงรี่เข้าไปอย่างรวดเร็ว และกล่าวว่า "Miss Babie ทำไมไม่รับประทานในโรงอาหาร ออกมาทานข้างนอกได้อย่างไร" ฝ่าย Miss Babie ตอบว่า "ข้างในคนมาก" เด็กกลุ่มนี้ไม่ลดละตอบกลับไปว่า "เดี๋ยวพวกเราจะไปฟ้องอาจารย์ใหญ่ เป็นกฎของโรงเรียนว่าไม่ให้รับประทานนอกโรงอาหาร" พูดเสร็จเด็ก ๆ ก็หายไปที่ห้องอาจารย์ใหญ่ ชั่วเวลาไม่นานเด็กกลุ่มเดิมกลับมาหา Miss Babie แล้วกล่าวว่า "พวกเราไปฟ้องอาจารย์ใหญ่แล้ว อาจารย์ใหญ่บอกให้เชิญ Miss Babie ไปพบเดี๋ยวนี้....."

2. โรงเรียนญี่ปุ่น

โรงเรียนญี่ปุ่นสร้างบรรยากาศในโรงเรียนโดยเน้นความร่วมมือ มีเป้าหมายติดไว้ทุกหนแห่งในโรงเรียนเพื่อให้เกิดความร่วมมือ นับตั้งแต่เป้าหมายของโรงเรียน เป้าหมายของสัปดาห์นี้ เป้าหมายของชั้นเรียน แม้กระทั่งเป้าหมายของวันนี้ เมื่อเข้าไปนั่งในห้องเรียนจะพบว่าห้องเรียนญี่ปุ่นอุดมไปด้วยเป้าหมายต่าง ๆ เนื้อหาของเป้าหมายเป็นการชักชวนให้ร่วมมือมากกว่าเป็นการสั่งหรือบังคับ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเป้าหมายของการใช้ชีวิตใน 1 ปี ซึ่งครูประจำชั้นจะติดประกาศให้เด็ก ๆ ได้ดูเป็นรายเดือนดังนี้

เมษายน	มาช่วยกันรักษากฎเกณฑ์
	มาใช้คำทักทายให้ถูกต้องกันเถอะ
พฤษภาคม	เข้าร่วมการแข่งขันกีฬากันเถอะ
มิถุนายน	มาร่วมกันสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
กรกฎาคม	ลองมาดูข้อผิดพลาดในหนึ่งภาคเรียนกันเถอะ
สิงหาคม	ช่วงปิดเทอม
กันยายน	มาช่วยกันรักษาโรงเรียนให้สะอาด
ตุลาคม	ร่วมมือร่วมใจกันเรียน
พฤศจิกายน	รวมพลังกันทำงาน
ธันวาคม	มาช่วยกันจัดเก็บสิ่งของรอบตัวให้เรียบร้อย
มกราคม	มาใช้คำทักทายให้ถูกต้องกันเถอะ

กุมภาพันธ์ อดทนต่อความเหน็บหนาวโดยไม่ย่อท้อกันเถอะ
มีนาคม ช่วงปิดเทอม

เป้าหมายที่ครูประจำชั้นแต่ละห้องสามารถกำหนดได้เองคือ เป้าหมายของชั้นเรียน เช่น จงเป็นเด็กที่คิดรอบคอบและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างสง่าผ่าเผย จงเป็นเด็กที่ใช้คำทักทายได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ จงเป็นเด็กที่เอาใจใส่ในการออกกำลังกาย จงเป็นเด็กที่เรียนได้ด้วยตนเองอย่างมีเป้าหมายหรือจงเป็นเด็กที่มีความพยายาม เป็นต้น เมื่อมองไป**ด้านหลังของชั้นเรียนจะเห็นเป้าหมายของการใช้ชีวิตสำหรับเดือนนี้ที่ครูประจำชั้นจัดทำขึ้นเป็นพิเศษ** โดยครูได้เขียนไว้ว่า มาร่วมมือร่วมใจที่จะไม่พูดอะไรเกินจำเป็นในห้องเรียนกันเถอะ นอกจากเป้าหมายแล้วยัง**มีคำมั่นสัญญา**ที่ครูประจำชั้นติดไว้เพื่อให้เด็กสัญญาว่าจะปฏิบัติตามเนื้อความในคำมั่นสัญญา เช่น หัดตอบคำถามให้ชัดเจน หรือขอให้เดินที่ระเบียงหรือขึ้นลงบันไดอย่างเงียบ ๆ เหล่านี้เป็นต้น

เมื่อออกจากห้องเรียนตรงไปที่ห้องพักครูที่ครูทุกคนมีโต๊ะทำงานประจำตัวแต่รวมไว้ในห้องเดียวกันเพื่อความสะดวกในการปรึกษางาน ในห้องนี้จะพบ**เป้าหมายของโรงเรียน**ติดอยู่ ข้อความมีดังนี้คือ

สร้างเด็กให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีพลังในการดำเนินกิจการงาน
สร้างเด็กให้รู้จักคิด สามารถดำเนินการเล่าเรียนไปได้อย่างก้าวหน้า
สร้างเด็กให้สดชื่น แจ่มใส มีจิตใจเมตตาต่อผู้อื่น
สร้างเด็กให้มีความพยายาม มีความคิดไตร่ตรอง

ตามด้วย **ภาพลักษณ์ครูและเด็กที่พึงปรารถนา** ซึ่งเขียนติดไว้ดังนี้คือ

ภาพครูที่พึงปรารถนา
เล่นด้วยกัน – ครูที่เข้าใจเด็ก
เรียนด้วยกัน – ครูที่สอนเก่ง

ทำงานด้วยกัน – ครูที่มีมานะบากบั่น

ภาพลักษณ์เด็กที่พึงปรารถนา

เป็นเด็กที่มีเป้าหมายของตนเอง
ขยันขันแข็งต่อการเรียน
มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
รักษากฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด
ดำเนินการตามกฎเกณฑ์ได้อย่างถูกต้อง
ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
ต่อสู้กับอุปสรรคความยากลำบาก
สามารถฝ่าฟันอุปสรรคเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่าโรงเรียนญี่ปุ่นสร้างสภาพแวดล้อมให้อยู่ในบรรยากาศของการมีเป้าหมาย และเขียนติดอยู่ทุกหนทุกแห่งเท่าที่จะหาที่ติดได้ แม้เด็กนักเรียนจะไม่ได้เอาใจใส่อ่านมากนัก แต่ภาพเหล่านี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ซึมซับเข้าสู่ตัวเด็กทีละน้อย สิ่งที่สอนเด็กให้หัดตั้งเป้าหมายและดำเนินงานตามเป้าหมายให้สำเร็จให้จงได้

3. โรงเรียนไทย

สิ่งที่พบเห็นได้เสมอในห้องเรียนของโรงเรียนไทย คือ รูปธงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นอกจากในห้องเรียนแล้ว ยังพบเห็นได้จนชินตาทุกหนแห่งภายในบริเวณโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทั่วไป หรือถ้าจะกล่าวให้มากกว่านั้นคือสามารถพบเห็นได้ทุกหนแห่งในราชอาณาจักรไทย **แสดงว่านโยบายการศึกษาของไทยมุ่งหล่อหลอมให้เด็กไทยแสดงความเคารพนอบน้อม**ต่อ 3 สถาบันหลักของชาติไทย เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ผู้สอนเองก็ได้รับการอบรมมาแบบนั้นโดยไม่ได้รับคำอธิบายถึงความสำคัญของสถาบันทั้ง 3 อย่างถ่องแท้ จึงทำให้ไม่สามารถอธิบายต่อให้คนรุ่นต่อไปฟังได้ ทำได้แต่เพียงสั่งการให้เคารพโดยปราศจากคำถามใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่ได้ยินเสียงเพลงชาติหรือเพลงสรรเสริญพระบารมี **ต้องยืนตรงแสดงความ**

เคารพให้ผู้อื่นเห็น ผู้เขียนเคยได้มีโอกาสสอบถามนักเรียนนักศึกษาว่า เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติไม่ว่าเช้าหรือเย็นได้ยืนตรงหยุดนิ่งไหม พวกเขาพยักหน้า เมื่อถามต่อไปอีกว่าถ้าอยู่ในที่ลับตาคนจะทำไหม ทั้งหมดตอบว่าไม่ทำ เหตุผลคือไม่มีผู้ใดรู้เห็น การที่ยอมทำเพราะทุกคนทำจึงต้องทำตาม หรือเพราะกลัวถูกจับ กลัวถูกเพ่งเล็ง แสดงว่ารัฐสามารถหล่อหลอมเยาวชนให้สามารถแสดงความรักชาติให้ผู้อื่นประจักษ์ แต่รัฐยังไม่ประสบความสำเร็จให้เยาวชนรักชาติด้วยจิตวิญญาณของเขาเอง ศาสนาพุทธได้เป็นวิชาบังคับในโรงเรียน ตีความหมายได้ว่าเด็กทุกคนที่เรียนในโรงเรียนไทยต้องเรียนเกี่ยวกับศาสนาพุทธ ส่วนศาสนาอื่นไม่มีการบังคับ แต่เมื่อต้นเดือนมีนาคมที่ผ่านมาได้มีการประกาศการจัดลำดับผู้ที่มีรายได้สูงสุดของประเทศไทย ผลปรากฏว่าธุรกิจที่ทำรายได้ลำดับหนึ่งและสองเป็นธุรกิจผลิตสุราและเครื่องดื่มชูกำลัง แสดงว่ารัฐประสบความล้มเหลวในการหล่อหลอมเยาวชนของชาติให้ยึดหลักศาสนาโดยเฉพาะศีลข้อ 5

เมื่อดูสิ่งที่ติดในห้องเรียนจะพบว่าโรงเรียนตะวันตกหล่อหลอมเด็กด้วยสิทธิและหน้าที่ โรงเรียนญี่ปุ่นหล่อหลอมเด็กด้วยเป้าหมาย ทั้งสองโรงเรียนมีจุดร่วมคือ **การหล่อหลอมเด็กอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้รู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม** ในขณะที่โรงเรียนไทยหล่อหลอมเด็กด้วยรูปธงชาติ รูปศาสนา รูปพระมหากษัตริย์ โดยไม่แสดงให้เห็นในทางรูปธรรมว่าจะสอนให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างไร

การดำรงอยู่ของประเทศไทยบนโลกใบนี้

มีผู้ไม่ประสงค์ออกนามได้ส่งสารมาทางอินเทอร์เน็ตเผยแพร่ไปทั่วโลก หลังเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 ในตอนหนึ่งของสารนั้นได้กล่าวว่า สมมุติถ้ามีประชากร 100 คนอยู่ในหมู่บ้านหนึ่ง

61 คน เป็นชาวเอเชีย
13 คน เป็นชาวแอฟริกา
13 คน เป็นชาวอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้
12 คน เป็นชาวยุโรป

นอกนั้นเป็นพวกที่อาศัยอยู่ในแถบใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิก

33 คน นับถือศาสนาคริสต์

19 คน นับถือศาสนาอิสลาม

13 คน นับถือศาสนาฮินดู

6 คน นับถือศาสนาพุทธ

เมื่อกล่าวถึงทรัพย์สมบัติในหมู่บ้านนี้

6 คน ครอบครองร้อยละ 59 ของทรัพย์สมบัติทั้งหมดในหมู่บ้านนี้ ซึ่งใน 6 คนที่กล่าวถึงเป็นชาวอเมริกันทั้งหมด

20 คน ไม่ได้รับสารอาหารเพียงพอ

1 คน กำลังใกล้ตาย

15 คน อ้วนเกินไป

20 คน ใช้พลังงานร้อยละ 80 ของพลังงานทั้งหมด

80 คน ใช้พลังงานร้อยละ 20 ของพลังงานทั้งหมด

ในหมู่บ้านนี้

1 คน ได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

2 คน มีเครื่องคอมพิวเตอร์

14 คน อ่านหนังสือไม่ออก

ในทัศนะของผู้เขียนเมื่ออ่านจากสารพอจะเดาได้ว่าประเทศไทยน่าจะเป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของประเทศด้อยโอกาสทั้งในเรื่องทรัพย์สมบัติ การใช้พลังงาน และโอกาสทางการศึกษา ในอีก 50 ปีข้างหน้า ประชากรโลกจะเพิ่มอีกร้อยละ 50 การเร่งสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีความสามารถรองรับในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก แต่**ประเทศไทยยังไม่ได้สำเหนียกถึงสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น**

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาไทยล่มสลาย

1. รัฐไม่มีเป้าหมายระดับชาติที่เป็นรูปธรรมในการหล่อหลอมคน

ประเทศไทยเริ่มดำเนินการปฏิรูปการศึกษาแบบสมัยใหม่มาตั้งแต่

สมัยรัชกาลที่ 5 ในขณะนั้นรัฐไม่ได้มีการลงทุนทางการศึกษาเพื่อมวลชนใด ๆ ไปมากกว่าการใช้วัดเป็นโรงเรียน ใช้พระเป็นครู ทำกันแบบตามมีตามเกิดเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ อาจกล่าวได้ว่าไม่ว่ายุคใดสมัยใดรัฐไม่เคยมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะใช้การศึกษาสร้างคนให้มีคุณภาพ **การศึกษาของคนไทยจึงอยู่ในระดับพออ่านออกเขียนได้** คนไทยจึงขาดทั้งองค์ความรู้และขาดทั้งกระบวนการอบรมบ่มเพาะที่ดี

2. รัฐไม่สามารถยกระดับการศึกษาของชาติให้สูงขึ้นได้

เป็นเวลานานมากแล้วที่ชนชั้นได้เปรียบทางสังคมจะใช้ระบบเส้นสายเพื่อนำลูกเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงซึ่งมีอยู่ไม่กี่แห่งในประเทศไทย เมื่อโรงเรียนนานาชาติเริ่มเข้ามาดำเนินธุรกิจการศึกษาในประเทศไทยเมื่อ 12 ปีที่แล้ว ทำให้ผู้ปกครองจำนวนมากที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีได้อพยพเคลื่อนย้ายบุตรเข้ารับการศึกษาในระบบนานาชาติ ช่วงระยะเวลาเพียง 10 ปี โรงเรียนนานาชาติในเมืองไทยก็ผุดขึ้นเป็นดอกเห็ด มีคุณภาพบ้างไม่มีคุณภาพบ้าง แต่ผู้ปกครองก็ชื่นชอบ เหตุผลคงไม่ใช่เพราะเรื่องของภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการฟ้องว่าระดับการศึกษา เนื้อหาหลักสูตร วิธีการให้การศึกษาแบบไทย ๆ ไม่เป็นที่สบอารมณ์ผู้ปกครองเสียแล้ว เมื่อมีช่องทางเลือกที่ดีกว่าพวกเขาก็เลือกที่จะไปเรียนในระบบอื่น สภาพเช่นนี้อาจจะเรียกว่าไทยตกเป็นเมืองขึ้นทางการศึกษาของตะวันตกก็ไม่ผิด

เมื่อรัฐเปิดโอกาสให้เด็กไทยสามารถเรียนในโรงเรียนนานาชาติได้ กลุ่มที่เข้าไปเรียนส่วนใหญ่คือกลุ่มที่ได้เปรียบทางสังคม ดังนั้นถ้ารัฐไม่ยกระดับการศึกษาของชาติและไม่ใส่ใจให้มวลชนได้รับการศึกษาที่ดีทัดเทียมกันจะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นทางการศึกษามากขึ้น กลุ่มด้อยโอกาสทางการศึกษาก็จะด้อยโอกาสมากยิ่งขึ้น

ประเทศสิงคโปร์ขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีการศึกษาที่เข้มข้นและ "โหด" เด็กคนใดที่สามารถฝ่าด่านชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและสอบเข้าเรียนมหาวิทยาลัยของรัฐได้ถือว่าเก่งมาก ผู้ที่ฝ่าด่านไปไม่ได้จะผันตัวเองไปเรียนในต่างประเทศ ดังนั้นกล่าวได้ว่าการเรียนจบในประเทศถือว่ายอดเยี่ยมและได้รับการประเมินสูงมากกว่าเรียนจบจากต่างประเทศ

แต่ที่เมืองไทยคนที่มีโอกาสไปเรียนยังต่างประเทศกลับได้รับการประเมินสูงในการพิจารณาเลือกรับเข้าทำงาน ถ้าได้ไปเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลเมื่อกลับมาเมืองไทย มักจะได้รับการต้อนรับจากสังคมราวกับเทพกลับชาติมาเกิด ความคิดเช่นนี้ด้านหนึ่งก็คือค่านิยมที่ยังฝังลึกอยู่ในสังคมไทยที่ยากจะลบออก แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นการฟ้องว่าการศึกษาของไทยสู้เขาไม่ได้

3. คนเก่งและมีวิสัยทัศน์ไม่ได้รับโอกาสให้เข้ามาขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของชาติ

ประเทศญี่ปุ่นใช้ระบบการแข่งขันอย่างดุเดือดทางการศึกษาเพื่อคัดเลือกระดับมันสมองของประเทศให้เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนประเทศ เป็นผู้นำในการสร้างเศรษฐกิจ และเป็นผู้นำในการสร้างเทคโนโลยีระดับสูง คนกลุ่มนี้จะมีประมาณร้อยละ 3-6 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันใช้ระบบแพ้คัดออกเพื่อให้ได้คนเก่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าคนเก่งเหล่านี้จะมีโอกาสเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนประเทศ คนไทยที่เก่งและมีวิสัย-ทัศน์ยาวไกลนั้นมีน้อย และที่สำคัญคือถูกคนไม่เก่งและไม่มีความสามารถครอบอยู่ไม่ยอมให้เติบโต ไม่ยอมให้คนเก่งเหล่านี้ออกมาแสดงฝีมือ สังคมไทยมีคนเก่งน้อยคนไม่เก่งมาก และคนไม่เก่งได้เข้ามายึดกุมการขับเคลื่อนประเทศ ยึดกุมเศรษฐกิจแต่ไม่มีสติปัญญาที่จะสร้างเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง คนไม่เก่งเหล่านี้จะยึดสำนวนปากเป็นเอกเลขเป็นโทไว้แนบแน่นจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ประเทศนี้เมืองนี้จึงไม่มีโอกาสเติบโตแบบก้าวกระโดด

ในด้านการศึกษาของชาติก็เช่นกัน มีคนเก่งและมีวิสัยทัศน์มองเห็นรากเหง้าของปัญหาอย่างทะลุปรุโปร่ง แต่กลับถูกพวกไม่เก่งแต่อวดรู้กีดกันให้ออกจากสนามไปอย่างน่าเสียดาย เมื่อได้ผู้นำทางการศึกษาที่ไม่มีฝีมือจะได้เด็กที่เก่งและมีคุณภาพได้อย่างไร กระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงหลักในการจัดการศึกษาของชาติ มีอำนาจเต็มที่ในการสั่งการ แต่วันเวลาผ่านไปกี่ทศวรรษก็ไม่เคยเห็นผลงาน ไม่เคยเห็นฝีมือ เปรียบประหนึ่งว่าในกระทรวงมีแต่พวกไร้ฝีมือมาอยู่รวมกัน ทำให้เกิดการจินตนาการไปว่าถ้าอยากจะเห็นเด็กไทยพันธุ์ใหม่เกิดก็ต้องจัดการกับพวกพันธุ์เก่าแบบถอนรากถอนโคน เหมือนที่จัดการกับไก่เมื่อคราวที่เกิดไข้หวัดนก

4. คุณค่าแบบไทย ๆ มุ่งเน้นรูปแบบ พิธีการ มากกว่าเนื้อหา

การมุ่งเน้นรูปแบบพิธีการมากกว่าเนื้อหาเห็นได้ชัดเจนในการจัดสัมมนาทางวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติ ผู้จัดจะใส่ใจกับรูปแบบมาก ๆ เช่น การจัดเวที การจัดดอกไม้บนเวที การกล่าวนำการเปิดงาน การกล่าวปิดงาน การแต่งกาย การกำหนดพิธีการ ฯลฯ ผู้จัดใช้เวลาเตรียมการกับรูปแบบ พิธีการ เหล่านี้มากยิ่งกว่าการเตรียมเนื้อหา ปรากฏการณ์เช่นนี้พบเห็นได้เสมอโดยเฉพาะในหน่วยงานราชการ ประหนึ่งว่าการจัดงานสัมมนาทางวิชาการเป็นพิธีการอย่างหนึ่งที่ให้คนมารวมตัวกันเสร็จแล้วก็แยกย้ายกันกลับบ้านไม่มีอะไรไปมากกว่านั้น ถ้าจิตสำนึกมีเพียงเท่านี้ก็ไม่ต้องไปคาดหวังถึงเนื้อหาในตำราเรียนที่ใช้อยู่ในโรงเรียน

ตัวอย่างของการเน้นที่รูปแบบอีกหนึ่งตัวอย่างคือ การแต่งกายของเด็กนักเรียนหญิงและชายซึ่งบังคับเสียจนลืมธรรมชาติของเด็กไป เด็กผู้หญิงเป็นเพศที่รักสวยรักงาม แต่กลับถูกระบบของโรงเรียนกดทับธรรมชาตินี้ไว้ เช่น ทำไมต้องตัดผมสั้นแค่ติ่งหู ทำไมจะผูกโบว์ผมสีอื่นไม่ได้นอกจากสีน้ำตาล ดำ ทำไมกระโปรงต้องยาวคลุมเข่า ยาวครึ่งเข่าได้ไหม หรือเครื่องแบบนักเรียนทำไมต้องมีชนิดเดียว จะมีทั้งกระโปรงหรือกางเกงให้เด็กเลือกได้ไหม การที่เด็กถูกเก็บกดที่โรงเรียนในเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องมากเกินไป ผลคือ เมื่อถึงวันหยุดเด็กผู้หญิงจะแอบไปย้อมผมสีสันต่าง ๆ และลบออกเมื่อเริ่มสัปดาห์ใหม่ เด็กผู้ชายต้องตัดผมสั้นติดหนังศีรษะจะไว้รองทรงก็ไม่ได้ การที่เด็กดีหรือไม่ดีนั้นไม่ได้อยู่ที่การควบคุมที่รูปแบบเลย ถ้าผู้สอนสามารถสอนให้เด็กคิดและให้เขารู้จักเลือกเอง นโยบายการศึกษาใหม่บอกไว้ว่าให้เด็กคิดใหม่ทำใหม่ แต่โรงเรียนกลับส่งสัญญาณว่าไม่ต้องคิดใช้ระบบเดิมดีแล้ว

5. สื่อคือตัวการสำคัญที่ทำให้เส้นประสาทในสมองของเด็กไม่งอกเงย

โรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการให้องค์ความรู้ ประสบความล้มเหลวในการอบรมบ่มเพาะ สื่อช่วยอะไรได้บ้าง คำตอบคือไม่ได้ สื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ความแตกต่างทางชนชั้นเห็นเด่นชัดขึ้น ตัวอย่างมีให้เห็นได้ในละครทีวีหรือสื่อจากสิ่งตีพิมพ์ สื่อไม่เสนอให้คิดแต่เสนอให้จำ ตัวอย่างเห็น

ได้จากรายการตอบปัญหาต่าง ๆ สื่อเสนอแต่สิ่งบันเทิงเริงรมย์ ชอบให้หัวเราะได้ทั้งวัน แต่สื่อไม่เสนอเนื้อหาความรู้ที่จะทำให้ผู้ชมฉลาดขึ้น สื่อมักทำรายการง่าย ๆ ได้กำไรมาก ๆ

นอกจากนี้สื่อยังเป็นตัวการสร้างวัฒนธรรม "พูดมาก" ให้กับคนในสังคม พูดมากแต่ได้เนื้อหาน้อย คนไทยมีคุณลักษณะช่างพูดอยู่แล้วจึงกลายเป็นการเสริมซึ่งกันและกันให้เป็นสังคมของคนพูดมาก แต่ไม่ค่อยอ่านและปฏิบัติให้เป็นจริง เพราะเอาแต่พูดก็หมดเวลาแล้ว

การศึกษาของไทยยังมีข้อจำกัดและมีปัญหามาก การศึกษาที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนไทยได้ ทั้ง ๆ ที่เขาพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รัฐมุ่งแต่ซื้อเทคโนโลยีโดยไม่ใส่ใจการสร้างเทคโนโลยี อาชีวศึกษาจึงถูกทอดทิ้งมาโดยตลอด คนไทยจึงไม่สามารถผลิตอะไรได้มากกว่าสินค้าโอทอปซึ่งใช้กรรมวิธีการผลิตที่ไม่ซับซ้อนไม่ต้องการความรู้ระดับสูงและลึกซึ้ง สินค้าโอทอปส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้าเพื่อการประดับบ้านเรือน นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันไม่ค่อยได้

เด็กที่พอมีฐานะจากเชียงใหม่ นราธิวาส สู้อุตส่าห์บินมาเรียนกวดวิชาทุกเสาร์-อาทิตย์ที่สยามสแควร์ เด็กจากอุทัยธานีอุตส่าห์นั่งรถตู้ 3 ชั่วโมงเพื่อมาเรียนกวดวิชาในกรุงเทพฯ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานในกระทรวงศึกษาธิการไม่มีใครตอบคำถามได้ว่าปัจจุบันอัตราการเข้าเรียนของเด็กไทยในแต่ละช่วงอยู่ที่กี่เปอร์เซ็นต์ คนไทยใจกว้าง ชาวต่างชาติขอเข้ามาดูโรงเรียนให้ดูหมด แต่ไม่มีอะไรให้ดู รัฐมุ่งปลูกฝังให้เด็กคิดเองแต่จะเป็นไปได้อย่างไรถ้าเด็กไม่มีข้อมูลในสมองอย่างเพียงพอ จะให้เด็กไปค้นคว้าหาข้อมูลจากที่ใดถ้าไม่มีแหล่งข้อมูลให้เด็กค้นคว้า

กลุ่มผู้นำประเทศรุ่นต่อไปจะมีความสามารถในภาษาอังกฤษสูงมากแต่ไม่รู้จักความเป็นไทย แต่จะได้กลุ่มผู้ตามจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาแบบไทย ๆ เทคโนโลยีของโลกพัฒนาไปเป็นลำดับตั้งแต่ **Information Technology, Bio Technology** และ **Nano Technology** ในขณะที่ของไทยได้พัฒนามาหนึ่งอย่างคือ **Massage Technology** นวดได้ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า

เด็กสิงคโปร์เคยสนทนากับลูกชายของลีกวนยูว่าถ้าประเทศไทยขุดคอคอดกระสำเร็จ สิงค์โปร์จะลำบากเพราะไม่มีใครมาใช้ท่าเรือขนถ่ายสินค้าอีกต่อไป ลูกชายลีกวนยูถามกลับไปว่าเรือของประเทศใดก็ตามที่แวะมาเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือสิงคโปร์ มีใครบ่นว่าใช้เวลานานไหมหรือมีใครบ่นว่าสินค้าหายหรือไม่

นายกรัฐมนตรีแบลร์ของอังกฤษกล่าวว่าสิ่งที่เขาสนใจมากที่สุดมี 3 เรื่อง คือ

1. การศึกษา 2. การศึกษา 3. การศึกษา ในขณะที่ประเทศไทยคิดอยู่เพียงเรื่องเดียวคือทำอย่างไรจึงจะรวย ดังนั้นถ้าการศึกษาของชาติไม่สามารถพลิกฟื้นคืนชีพขึ้นมาได้ การดำรงอยู่ของสถาบันการศึกษาของไทยจะกลายเป็นเพียงแหล่งผลิตลูกจ้าง 3 ระดับคือ ลูกจ้างชั้นสูง กลาง และต่ำออกสู่สังคม เพื่อให้นายจ้างชาวต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทยใช้สอยเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

門脇　厚司編「学校の社会力」朝日新聞社、2003

วรินทร วูวงศ์ *การศึกษากับการสร้างคนแบบญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง* ภาพพิมพ์ 2546.

วรินทร วูวงศ์ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 3 ของญี่ปุ่น" *วารสารศิลปศาสตร์* ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2546 หน้า 22-35.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ *จุลสารไทยวิจัย* สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.